

בשולי
ידיעות אחרונות

האורות
לא נבו אמש

האורחים יודעים כי נדירות ייושעו מידי המשטרה. היא כה טרודה ב"פשעה הגדולה" עד שאין לה די כוח לעסוק ב"פשעים הקטנים" הממירים את חיינו. האורחים גם יודעים שכה גדול העומס המוטל על בתי המשפט וכה עלובה תפוקתם, עד שאין טעם לקבול בפניהם על עוולות אורחיות שאינן בנפשו של הנפגע.

נוכח המציאות הזאת קמה תנועת אורחים, הרורשת מהרשויות להתנער ולעשות מעשים. אמש בחנו יומיה את תהודתה של קריאתם וביקשו מכולנו לכבות את האור בבתינו למשך שתי דקות. לא התרשמנו שהקריאה הזו נענתה, ובכל זאת אנחנו חוזים כי לתנועה החדשה יש סיכוי לצבור תאוצה, מפני שהיא מבטאת את הלך הרוח בציבור. הבעיה היא שספק אם מילוי דרישותיה יועיל הרבה. הם דורשים להגביר את החינוך לאזרחות ולהחמיר בענישה, אך הניסיון מלמד שאין זיקה ברורה בין חומרת הענישה לשכיחות הפשעה. הדוגמה הבולטת ביותר ניתנה במדינות שהחליטו להטיל עונשי מוות על רצח. הנהגת העונש הזה לא צימצמה את שיעור הרציחות וביטולו לא הגדיל את שיעורם.

הקרימינולוגים מתקשים להסביר מדוע חברות מסוימות נגועות בפשע ואילו בחברות אחרות שיעור הפשעה קטן יחסית, אבל השכל הישר יכול להסביר מדוע החברה הישראלית תתקשה לבלום את הגאות בפשעה: אנחנו שרויים בצפיפות. אנחנו חברת מהגרים. אנחנו חמושים. הפערים הכלכליים אצלנו הם מהגדולים בעולם. שיעור האבטלה גבוה והיא מתמקדת במגזרי אוכלוסייה חלשים. מגורים רחבים אינם מזדהים עם המדינה. המשפחה המסורתית, בת שני ההורים, מתפרקת ועוברת שינוי ערכים מהיר. ציבורים שאורח חייהם שמרני ומסורתי מאותגרים על-ידי המודרנה. קשה להציג עוד חברה החווה את כל הקשיים האלה גם יחד.

אבל הבנת נסיבות חיינו אסור לה שתרפה את ידינו. מכל הצעותיה של התנועה החדשה נראות לנו אלה העוסקות בהחשת תהליכי השפיטה והענישה. למימד הזמן יש חשיבות רבה בהרתעה; תהליכי שפיטה הנגזרים על פני שנים ארוכות מסתירים מעיני הציבור את הקשר שבין החטא לעונשו. כרי לזרוז את מנגנוני הצדק, אנחנו זקוקים לשופטים רבים ויעילים יותר, המכבינים שהצדק אינו תלוי ביפי הניסוח או במספר הציטוטים. שופטים היודעים כי צדק מושהה הוא צדק פגום.

לא רק
עבור הגויים

החלטת עצרת האו"ם לקבוע יום בלוח השנה שבו יציין העולם את השואה היא הישג לאנושות ולא דווקא ליהודים. היוזמה להחלטה נולדה בקרב האומות המערביות, מפני שממעה נולדה האיריאולוגיה הנאצית ומפני שנבהלו מפני בצבוצה של גזענות, ההולכת ומתחזקת ככל שמיטשטש רישומם של המאורעות ההם.

עמנו היה הקורבן ולכן הוטל עלינו לשאת את משא הזיכרון, אבל גם בקרבנו אין "לקח השואה" עמיד בפני שכחה וסילוף. גם בקרבנו צצים נבטי רעיונות המזכירים, למרבה התדהמה, רעיונות שפיכפכו באירופה בין שתי מלחמות העולם. על כן, דווקא ביום הזה עלינו לשנן לעצמנו כי אין בכרומוזמים של היהודים גן ייחודי להם, המחסן אותם מפני גניפי הלאומנות והגזענות.

ירון לונדון

דעות אחרונות

אריאל רובינשטיין עם הספר

רפורמת החינוך הקטנה (מאוד)

התוכנית פשוטה: כל ילד, מכיתה ג' ועד י"א, יחויב לקרוא ספר אחד בכל חודש ולהגיש יומן קריאה

שבקריאת 40 יומני קריאה כל חודש ובצורך לקיים שיחות אישיות עם מרגם של תלמידים כדי לוודא שלא העתיקו את יומן הקריאה מאתר אינטרנט מזדמן. ואולם אני מאמין שהמורים דווקא ישמחו להירתם לאתגר חינוכי זה גם ללא תוספת שכר.

רפורמת החינוך הקטנה אינה תחליף לשום רפורמה אחרת. היא לא תעזור לילד שבכיתה ה' עדיין מתקשה לקרוא ואינה רלוונטית בכיתה בה המורה נמצא בכוננות ספיגה מתמדת. להמריץ תלמידים לקרוא עשרה ספרים בשנה זו משימה קשה. הרפורמה של דברת אמורה לנתב למערכת יותר מורים שמסוגלים לעמוד בה. אבל גם עכשיו יש בישראל המון מורים מסורים וטובים, רוב תלמידי ישראל יודעים לקרוא בכיתה ב', הם די ממושמצים, וגם אם העברית שלהם קצת עילגת הם יכולים לכתוב יומן קריאה פעם אחת בחודש. ■

מתלמידיו הזועפים לכתוב עשרה יומני קריאה בשנה בשעה שבכל שאר בתי הספר נדרשים התלמידים לקרוא רק שלושה ספרים בשנה. אם המערכת כולה תכיל את הרפורמה לתוך תוכנית הלימודים התקנית, ואם יגויסו המשאבים שהסבירו לנו ש"הרפורמה הגדולה כבר כאן", אני מאמין שניתן גם בישראל 2005 לשנות נורמות קריאה. ואם לא, ספק אם גם לרפורמה הגדולה יש סיכוי.

הנה כמה מיתרונות הרפורמה הקטנה. ראשית, לא אנחנו המצאנו אותה. "גנבת" את הרעיון מבית ספר בניו יורק שבו למדה בתי לפני שנים רבות. שנתיים של יומן קריאה כל חודש הפכו ילדה ישראלית טיפוסית למי שממליצה לי מה לקרוא. מדובר בניסיון עם נקודת מרגם בודדת, אבל דווקא אלו הם הניסויים שאני בוטח בהם.

שנית, עלות הרפורמה אפסית. במידת הצורך הרבה קשישים חביבים יתנדבו לאייש את דלפקי ההשאלה. תידרש רכישה מוגברת של ספרי קריאה לספריות בתי הספר, אבל סביר שמשרד החינוך יוכל לקנות את כל תוספת הספרים במחיר מציאה של טנק אחד. וגם, בנק הפועלים, למשל, בוודאי יתגייס להעניק לכל תלמיד מהדורה צנועה של "אי המטמון".

ולבסוף, הרפורמה הזו אינה כרוכה בהעתקת משאבים ובפיטורי מורים. אינני מזולזל בנטל

מערכת חינוך היא עניין מסובך. צורך להזניק את החוקים מול הכרח לרחוף את החלשים. רגישויות אידיאולוגיות בצד רצון ליצור משותף יש מאין. אינסוף הודמנויות תחת מגבלת מקורות. אני מעריץ את מי שמעז להחליט על רפורמות במערכת הזו למרות ענגת אי הוודאות הרובצת מעל כל רעיון לשינוי חינוכי. לי יש אומץ רק להציע את "רפורמת החינוך הקטנה": כל ילד בישראל, מכיתה ג' ועד י"א, יחויב לקרוא ספר אחד בכל חודש. ביום הלימודים הראשון של כל חודש עברי (או מוסלמי) יגיש כל תלמיד יומן קריאה. ועדה ציבורית של משרד החינוך תכין רשימת ספרים, לא גדולה מדי ולא קטנה מדי, ממנה יוכל כל תלמיד לבחור את ספר החודש.

הרשימה לא תכלול את "גבורות המתנחל בקסבה של שכם" ולא את "כיבושי ההולל בברים של תל-אביב". יש מספיק ספרים טובים שעניינם אהבת האדם, הכרת תרבויות אחרות או הפלגה בעולמות המדע והבריאות, ביטויים לערכים שכולנו מסכימים להם.

מדוע יש צורך בהחלטה לאומית לביצוע רפורמה שכזו ואי אפשר לסמוך על כוחות השוק במערכת החינוך העסקית למחצה של דברת? כי במערכת חינוך יש צורך בקואורדינציה שתחרות אינה מספקת. מנהל בודד יתקשה מאוד לדרוש

מדוע יש צורך בהחלטה לאומית לביצוע רפורמה שכזו ואי אפשר לסמוך על כוחות השוק במערכת החינוך העסקית למחצה של דברת? כי במערכת חינוך יש צורך בקואורדינציה שתחרות אינה מספקת. מנהל בודד יתקשה מאוד לדרוש

אקדמיה

מספר המדענים הישראליים שירדו לארה"ב משתווה כמעט למספר חברי הסגל האקדמי הבניור בכל האוניברסיטאות בישראל
מקור: משרד המדע והטכנולוגיה

ישראלים 2005 ||| שאול גולן

מרצה מצטיינת (5), פרופ' שולמית מיכאלי, אוניברסיטת בראילן. ראש מחלקה בפקולטה למדעי החיים, מרצה למיקרוביולוגיה, חוקרת מטעם מכון הווארד יוז למחלות זיהומיות. פרופ' מיכאלי: "סוד הישרדות הוא היכולת להשתנות. זה נכון לגבי מחלות זיהומיות, שפעת העופות וגם לגבינו, בני האדם"